

Thuiskomen: overdenking op de 4^e zondag in de 40-dagen-tijd door dhr. Hans Baas, 31 maart 2019. Tekst: Lucas 15, 11-32

`Mens durf te leven' - Wende Snijders

Je leeft maar heel kort, maar een enkele keer
En als je straks anders wilt, kun je niet meer
Mens durf te leven
Vraag niet elke dag van je korte bestaan:
Hoe hebben m'n pa en m'n grootpa gedaan?
Hoe doet er m'n neef en hoe doet er m'n vrind?
En wie weet, hoe of dat nou m'n buurman weer vindt?
En – wat heeft 'Het Fatsoen' voorgeschreven?
Mens, durf te leven!
De mensen bepalen de kleur van je das
De vorm van je hoed, en de snit van je jas
En – van je leven
Ze wijzen de paadjes, waarlangs je mag gaan
En roepen 'o foei!' als je even blijft staan
Ze kiezen je toekomst en kiezen je werk
Ze zoeken een kroeg voor je uit en een kerk
En wat j'aan de armen moet geven
Mens, is dat leven?

De mensen – ze schrijven je leefregels voor
Ze geven je raad en ze roepen in koor:
Zo moet je leven!
Met die mag je omgaan, maar die is te min
Met die moet je trouwen – al heb je geen zin
En daar moet je wonen, dat eist je fatsoen
En je wordt genegeerd als je 't anders zou doen
Alsof je iets ergs had misdreven
Mens, is dat leven?

Het leven is heerlijk, het leven is mooi
Maar – vlieg uit in de lucht en kruip niet in een kooi
Mens, durf te leven
Je kop in de hoogte, je neus in de wind
En lap aan je laars hoe een ander het vindt
Hou een hart vol van warmte en van liefde in je borst
Maar wees op je vierkante meter een Vorst!
Wat je zoekt, kan geen ander je geven
Mens, durf te leven!

De terugkeer van de verloren zoon... Het verhaal is zo bekend bij mensen die naar de kerk gaan, dat een eerste reactie kan zijn: dat verhaal ken ik al hoor, daar kun je me vast niets nieuws meer over vertellen.

Maar waarom is dat zo'n bekend verhaal? Ik denk omdat er zoveel waarheden in zitten, die tijdloos zijn en voor iedereen geldig. Er zitten verschillende lagen in het verhaal, die iedereen herkent en die

steeds weer in een ander licht gezet kunnen worden.

In mijn overweging wil ik iets van die gelaagdheid verkennen, want in die gelaagdheid zit ook een opdracht voor ons, iets wat we met ons mee kunnen nemen in stille tijd die voor ons ligt.

Rembrandt heeft daar aan het eind van zijn leven een prachtig schilderij bij gemaakt, waarvan hier een reproductie staat. Zijn wij toeschouwer en kijken wij zoals naar een schilderij maar blijven we op afstand. Blijf ik passant, omstander, toeschouwer die buiten het licht blijft staan? Of durf ik het aan om misschien verloren terug te keren en te knielen en mijzelf te laten vasthouden door een God die mij vergeeft? Of ben ik zoals de andere vier figuren is er boosheid, onverschilligheid, nieuwsgierigheid, dagdromerij en aandachtige waarneming... Ze staren, ze turen, mijmeren en kijken toe...

Ik wil begin met kijken naar die jongste zoon. Is dat een impulsieve jongen, die doet wat er in hem op komt. Die behoefte heeft los te breken van het alledaagse. Net als wij soms, wil hij uit de ban wil springen, de sleur te doorbreken. Even geen verantwoordelijkheid meer, maar gaan!

De jongste zoon doet meer, hij int zijn erfdeel en gaat ervan door. In dat ene korte zinnetje wordt alles gezegd: Hij vraagt om iets waar hij pas later recht op heeft, hij zegt tegen zijn vader: *“ik kan niet wachten tot je dood bent”* Hij verwerpt alles, hij breekt met de traditie en de gemeenschap waartoe hij behoort. Hij volgt zijn hart en gaat op zoek naar...ja, naar wat?

Waar zijn wij naar op zoek als wij ons laten leiden door onze impulsiviteit? Passie? Spanning? Liefde? Wie wil er nou niet af en toe losbreken aan de dagen die hetzelfde lijken? Hup eruit! Dat doet deze jongste zoon. In het lied van Wende Sniijders horen we de jongste zoon zingen: *“Mens durf te leven, durf het, zoals ik het durf!”* Het lijkt een oproep aan zijn oudere broer, die zo anders in het leven staat als hij. Breek los! Roept hij. Het leven is heerlijk, het leven is mooi! Maar – vlieg uit in de lucht en kruip niet in een kooi. Naar een ver land waar dat wat thuis heilig is wordt geminacht.

Hoe vaak keer ik mij af van de onvoorwaardelijke liefde van God, ben ik doof voor zijn stem of ontken ik hem zelfs en ben ik geestelijk “ver weg”. Op zoek naar eigen roem, erkenning. Die stem die mij verteld dat ik door te laten zien wie ik ben, mij drijft en zegt dat ik het dan pas waard ben om geliefd te zijn. Dat ik pas bemint zal worden als ik het verdien en er hard voor gewerkt of betaald heb.

Hoe vergaat het de jongste zoon? Hij keert de onvoorwaardelijke liefde de rug toe en laat de boel de boel en leidt een losbandig leven. Hoe zou dat eruit kunnen zien, denkt u? Feesten tot de zon op komt? Vrouwen? Drank? Zo lang ik geef ben ik geliefd! Lang leve de lol!

Maar op een gegeven moment is het op, de rek is eruit. Zijn bezit is op, zijn vrienden verdwenen en hij vindt zichzelf terug tussen de varkens, in de modder. Toen hij bij zichzelf het verlangen ontdekte om als een varken behandeld te worden, besepte hij dat hij mens was; een zoon van zijn vader. En op dat dieptepunt komt hij tot inzicht, verlangt hij terug naar die onvoorwaardelijke liefde.

Hij gaat terug met de gedachte om dagloner te worden, hij heeft zijn excuus, zijn sorry al klaar. Nog steeds houdt hij vast aan zijn denk model dat hij de liefde moet verdienen... Maar de vader wil daar niet van horen en brengt hem hersteld thuis. Thuiskomen en volledig aanvaard en geliefd worden als zoon, als erfgenaam!

Kijkend naar die andere zoon, geen uitgestrekte handen maar de handen voor de borst zijn op elkaar geklemde handen. *“De gelijkenis van de verloren zonen”* had het verhaal ook kunnen heten. Want de oudste zoon raakt ook op drift en verloren, hoewel hij thuis bleef. Hij blijft thuis doet wat er

verwacht mag worden. Symbool voor onze ratio, ons gezonde verstand en het nemen van je verantwoordelijkheid, maar ondertussen wordt hij steeds ongelukkiger en minder vrij.

Bang om teleur te stellen en de vreugde die wegsijpelt. In zijn woorden, zijn beklag klinkt eigendunk, zelfmedelijden en jaloezie. Ja, de diepere klacht zie je wel ik krijg niet wat ik verdien!

Ik herken mij ook vaak in die oudste zoon, tegen mijn wil in dat ik klaag als ik denk te worden afgewezen dat anderen 'iets' krijgen wat ze niet verdienen: Waarom wordt ik niet uitgenodigd of bedankt. Waarom bekommeren we ons zoveel om hen die het allemaal zo lichtvaardig opvatten. Telkens als mij dat overvalt dreig ik weg te zinken in een moeras van zelfbeklagn, verwardheid en wrevel. Ik voel me verstikt, verloren, onbegrepen en afgewezen.

Vanuit dit perspectief wordt het onvermogen om te delen in de vreugde van de vader ineens heel begrijpelijk. Hij hoort muziek en dans en weet onmiddellijk dat er vreugde in het gezin is. Onmiddellijk heeft hij argwaan, ik ben over het hoofd gezien, op mij wordt blijkbaar niet gerekend of gewacht... Als die gedachte zich heeft vastgezet verlies je je spontaniteit, kan je je niet meer verheugen over de vreugde van een ander, kan je niet meer blij zijn samen met de ander. Hij wordt boos en roept 'WAAROM' en hij creëert afstand met 'die zoon van u'... hij snijdt als het ware ook de familie band door met zijn jongere broer.

Vreugde en wrok kunnen niet naast elkaar bestaan. De muziek en dans wekken geen vreugde op maar verergeren slechts de vervreemding. Kan de oudste zoon in mij nog thuiskomen, kan hij gevonden worden zoals de jongste zoon gevonden wordt? Zoals bij de jongste zoon al duidelijk wordt kan de oudste zoon het ook niet zelf. Hij wil niet naar binnen hij is net zo onbereikbaar ver weg als de andere zoon...

Maar de vader verlaat het huis en gaat opnieuw naar buiten ook de oudste zoon moet gevonden worden en thuis komen in het huis van de vreugde.

Hij loopt hem beiden tegemoet! Een vader die onvoorwaardelijk van zijn kinderen houdt, van beide kinderen evenveel.

Voor de jongste is er onvoorwaardelijke liefde! - Zijn vader laat hem niet eens zijn excuses afmaken als hij thuis komt, vergeving te over. En ook voor de oudste is er onvoorwaardelijke liefde: 'Alles wat van mij is, is van jou' En als hij zegt: 'die zoon van u', noemt hij hem: 'mijn kind'.

Beiden mogen thuiskomen en erfgenaam zijn van de vader

Beiden mogen thuiskomen en erfgenaam zijn van de vader en je kan niet eeuwig kind blijven... Daarin ligt misschien ook wel de oproep aan ons, om op zoek te gaan naar die ouder in ons. In dit verhaal is het een vader, maar als je naar de handen kijkt kan dat kan net zo goed een moeder zijn.

Die ouder die misschien door schade en schande wijzer is dan zijn kinderen, die misschien vroeger zowel de jongste als de oudste kind is geweest. Herkent u deze twee kanten?

Paulus schrijft in 1 Korinthe 13: *Toen ik een kind was sprak ik als een kind, voelde ik als een kind, dacht ik als een kind; nu ik een man geworden ben heb ik het kinderlijke afgelegd.* Deze zin confronteert mij met de taak om uiteindelijk die onmogelijke taak op mij te nemen om in de voetsporen van de vader te treden. In onze samenleving worden we al omringd door allemaal eigenzinnige en verbitterde kinderen. De wereld om ons heen heeft denk ik geen behoefte aan nog

meer jongste of oudste zonen, maar meer aan een vader die met uitgestrekte armen wacht op de thuiskomst van wat verloren lijkt...

Het open einde van het verhaal kan een uitnodiging zijn om verder te gaan met het zoeken naar balans in jezelf tussen die beiden zonen en uiteindelijk misschien erfgenaam te worden. Die balans in ons eigen innerlijk, door onszelf te accepteren voor wie we zijn, met de onvoorwaardelijke liefde en barmhartigheid die de vader heeft voor beide. De vader leert ons dat je leven niet bepaald wordt door de fouten die achter je liggen, dat je een nieuwe kans mag krijgen. Dat mogen wij ook voor onszelf bedenken.

En die oproep om uiteindelijk misschien zelf ook naar buiten te gaan om te zoeken wat verloren is en het zegenend in onze armen te sluiten. Wordt het koninkrijk van God steeds niet een beetje meer zichtbaar als we meer barmhartigheid en mildheid scheppen voor onszelf en de ander?

Amen.